

Class 7th Sanskrit

Chapter 13 आमृतं संस्कृतं

Question 2:

प्रश्नानाम् एकपदेन उत्तराणि लिखत-

- (क) का भाषा प्राचीनतम?
- (ख) भारतीय संस्कृतेः रक्षणं केन सम्भवति?
- (ग) चाणक्येन रचितं शास्त्रं किम्?
- (घ) कस्याः भाषायाः काव्य सौन्दर्यम् अनुपमम्?
- (ङ.) शून्यस्य प्रतिपादनं कः अकरोत् ?

Answer:

- (क) संस्कृतः
- (ख) संस्कृत भाषयाम्।
- (ग) अर्थशास्त्रः।
- (घ) संस्कृतभाषायाः
- (ङ) भास्कराचार्यः।

Question 3:

प्रश्नानाम् उत्तराणि एक वाक्येन लिखत-

- (क) भारतसर्वकारस्य राज चिन्हं किं लिखितम् अस्ति ?
- (ख) संस्कृतस्य वाङ्मयं कैः समृद्धमस्ति?
- (ग) संस्कृतस्य सूक्तयः केन रूपेण स्वीकृताः सन्ति?
- (घ) अस्माभिः संस्कृतं किमर्थं पठनीयम्?

Answer:

- (क) भारतसर्वकारस्य राज चिन्हं "सत्यमेव जयते" लिखितम् अस्ति।
- (ख) संस्कृतस्य वाङ्मयं वेदैः, पुराणैः, नीतिशास्त्रैः चिकित्साशास्त्रादिभिश्च समृद्धमस्ति।
- (ग) संस्कृतस्य सूक्तयः भारतसर्वकारस्य विभिन्नेषु विभागेषु ध्येय वाक्य रूपेण स्वीकृताः सन्ति।
- (घ) अस्माभिः संस्कृतं अवश्यमेव पठनीयं यतोहि संस्कृत ग्रंथेषु मानव जीवनाय विविधाः विषयाः समाहिताः सन्ति।

संस्कृतस्य वाङ्मयं वेदैः, पुराणैः, नीतिशास्त्रैः चिकित्साशास्त्रादिभिश्च समृद्धमस्ति।

Question 4:

इकरान्त - स्त्रीलिङ्ग शब्द रूपम् अधिकृत्य रिक्तस्थानानि पूर्यत-

Answer:

गति (प्रथमा)	गतिः	गती	गतयः
मति (प्रथमा)	मतिः	मती	मतयः
बुद्धि (द्वितीया)	बुद्धिम्	बुद्धि	बुद्धीः
प्रीति (द्वितीया)	प्रीतिम्	प्रीती	प्रीतीः
नीति (तृतीया)	नीत्या	नीतिभ्याम्	नीतिभिः
शान्ति (तृतीया)	शान्त्या	शान्तिभ्याम्	शान्तिभिः
मति (चतुर्थी)	मत्यै/मतये	मतिभ्याम्	मतिभ्यः
प्रकृति (चतुर्थी)	प्रकृत्यै/प्रकृतये	प्रकृतिभ्याम्	प्रकृतिभ्यः
कीर्ति (पञ्चमी)	कीर्त्याः/कीर्ते	कीर्तीभ्याम्	कीर्तिभ्यः
गीति (पञ्चमी)	गीत्याः/गीत्ये	गीतिभ्याम्	गीतिभ्यः
सूक्ति (षष्ठी)	सूक्तेः/सूक्त्याः	सूक्त्योः	सूक्तीनाम्
कृति (षष्ठी)	कृतेः/कृत्या	कृत्योः	कृतीनाम्
धृति (सप्तमी)	धृतौ/धृत्याम्	धृत्योः	धृतिषु
भीति (सप्तमी)	भीतौ/भीत्याम्	भीत्योः	भीतिषु
मति (सम्बोधन)	हे मते।	हे मती।	हे मतयः।

Question 5:

रेखांकितानि पदानि अधिकृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत-

- (क) संस्कृते जानविजानयोः निधिः सुरक्षितोऽस्ति।
(ख) संस्कृतमेव सङ्गणकस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा।
(ग) शल्यक्रियायाः वर्णनं संस्कृतसाहित्ये अस्ति।
(घ) वरिहान् प्रति अस्माभिः प्रियं व्यवहर्तव्यम्।

Answer:

- (क) संस्कृते जानविजानयोः कः सुरक्षितोऽस्ति?
(ख) संस्कृतमेव कस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा?
(ग) शल्यक्रियायाः वर्णनं कस्मिन् अस्ति?
(घ) कान् प्रति अस्माभिः प्रियं व्यवहर्तव्यम्?

4. शून्यस्य आविष्कर्ता

सत्यं शिवं सुन्दरम्।

5. वायुसेनायाः आदर्शवाक्यम्

अर्थशास्त्रं रचितम्।

Answer:

क

1. दूरदर्शनस्य

2. चाणक्येन

3. जीवनबीमा निगमस्य आदर्शवाक्यम्

4. शून्यस्य आविष्कर्ता

5. वायुसेनायाः आदर्शवाक्यम्

ख

सत्यं शिवं सुन्दरम्।

अर्थशास्त्रं रचितम्।

योगक्षेमं वहाम्यहम्

भास्कराचार्यः ।

नभः स्पृशं दीप्तम्।

Question 6:

उदाहरणानुसारं पदानां विभक्ति वचनञ्च लिखत -

	पदानि	विभक्ति	वचनम्
यथा-	संस्कृतेः	षष्ठी	एकवचनम्
	गतिः	-----	-----
	नीतिम्	-----	-----
	सूक्तयः	-----	-----
	शान्त्या	-----	-----
	प्रीत्यै	-----	-----
	मतिषु	-----	-----

Answer:

	पदानि	विभक्ति	वचनम्
यथा-	संस्कृतेः	षष्ठी	एकवचनम्
	गतिः	प्रथमा	एकवचनम्
	नीतिम्	द्वितीया	एकवचनम्
	सूक्तयः	द्वितीया	बहुवचनम्
	शान्त्या	तृतीया	एकवचनम्
	प्रीत्यै	चतुर्थी	एकवचनम्
	मतिषु	सप्तमी	बहुवचनम्